

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša. Za ostanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

P. n. volilci stolnega mesta Ljubljana!

Na shodu narodnih volilcev, vršivšem se dné 8. t. m., vzprejeti so bili po nasvetu podpisane volilnega odbora za letošnje dopolnilne volitve v mestni zastop sledeči gg. kandidati:

za II. volilni razred,

ki voli v sredo dné 18. t. m.:

Hribar Ivan, glavni zastopnik banke „Slavije“ in častni meščan;

Pirc Gustav, c. kr. kmetijske družbe tajnik;

Žagar Karol, deželni blagajnik in posestnik.

Narodni volilci! Bodite složni in izkažite soglasno svoje zaupanje tem izkušenim, vestnim in odločno narodnim možem!

Za klub národnih obč. svetovalcev:

Dr. vitez Bleiweis-Trsteniški.

Govor posl. dr. Ferjančiča

v 272. seji drž. zbora dne 11. aprila 1894.

Visoka zbornica! Če tudi ni nobeden član skupine, kateri pripadam, v splošni razpravi še dozdej govoril, bode moj govor vendar kolikor možno kratek.

Mi se pri razpravi proračuna držimo natančno onih načel, katere smo razodeli že v meseci decembru pretečenega leta, mi nismo povsem proti dovolitvi proračuna; mi bočemo dovoliti ona sredstva, ki so potrebna nadaljnjemu državnemu gospodarstvu; glede postavke, ki je baš sedaj v razpravi, smo pa drugačnega mnenja in sicer zato, ker se smatra ta postavka ter njena privolitve kot zaupnica, izrečena dotični vladi, katera jo je postavila v proračun. Dovoljeno naj mi bode torej, da na kratko utemeljim naše držanje in naše glasovanje, zadevajoče to postavko. Ne morem storiti pa od menj, da ne bi pri tem sklicaval se na proračunska posvetovanja v proračunskem odseku, ter na pretresovanja naših zadev, katera so se vršila v istem odseku. Ne more se sicer trditi, da bi bila vlada v omenjenem odseku našim

zastopnikom ostro ter zanikalno odgovarjala, ne, kajti izrazila se je v nekaterih zadevah njim nasproti celo dobrohotno. To se je zgodilo pri več oddelkih njene uprave. Tako n. pr. je gospod naučni minister reaktivacijo neke leta 1887 nepremišljeno odpravljene gimnazije za gotovo objubil. Mi bi želeli, da se gimnazija v Kranji že v prihodnji jeseni zopet ustanovi in sicer posebno zato, ker so zavodi v Ljubljani neobičajno prenapolnjeni. Mučno je za vsakatega očeta, ki ima ua teh zavodih svoje otroke, kajti bati se mu je za njihovo zdravje. Kranjska gimnazija naj bi imela torej namen, odpomoči prenapolnjenim ljubljanskim zavodom. Sicer pa ni niti potrebno, da se odlašja z zopetno ustanovitvijo Kranjske gimnazije, saj obstoje prostori, v katerih je bila odpravljena gimnazija, še vedno in se bode reaktivacija najbrže le sukcesivno izvršila. Zato pa z ozirom na nedostatke je tudi nujno potrebno, da se ustanovi gimnazija v prihodnji jeseni. (Živahni nemir).

Posl. dr. Pathai: Naredite mir, gospod podpredsednik!

Podpredsednik dr. Kathrein (ki je prevzel mej govorom predsedstvo): Gospod poslanec, prosim Vas, dajte mir (Veslost)

Posl. dr. Pathai: Ztaj je mir.

Podpredsednik dr. Kathrein: Prosim Vas, gosp. posl. Pattai, ne motite. (Veslost).

Posl. Ferjančič (nadaljujoč): Ni se pa tako odločno glasila obljuba, katero je gosp. naučni minister storil glede od nas zahtevanih uredb na Celjski gimnaziji, ali ne spuščam se nadalje v to vprašanje, ki se je tukaj že dovelj na drobno pretresalo. Nadejam se le, da se je naučna uprava navzlic ugovorom naših nasprotnikov prepričala o potrebnosti od nas zahtevanih preuredb tudi na tem zavodu in zato pričakujemo, da se bodo tudi na tem zavodu omenjene preuredbe v prihodnji jeseni izvršile, posebno pa, ker se dajo morebitne ovire prav v kratkem času odpraviti.

Obstoji pa tudi skupina slovenskih poslancev, ki se je pri pretresovanju naših zahtevanj v proračunskem odseku omejila na ravnokar omenjeni del točke.

Prepričan sem pa, da ni ta skupina slovenskih poslancev niti pičice od onih naših zahtevanj popustila, katero smo mi vedno in vsako leto v tej zbornici povdarjali ter o njih govorili. In baš zaradi tega, da bode zamogla omenjena skupina pri prihodnjem proračunu staviti nove predloge, želimo, da se nam izpolni to, kar se nam je zdaj obljubilo, že v kar najkrajšem času, vsekakor pa pred posvetovanjem o bodočem proračunu. Tudi mi, ki sicer ne pripadamo k oni isti skupini, ne zahtevamo hkratnega preobrata. Tudi mi se damo zadovoljiti, da le korakoma napredujemo. Neki član skupine, h kateri pripadam jaz, govoril je v odseku še o več drugih zadevah, na katere se hočem, ker se k temu tako rekoč primoranega čutim, tudi jaz vrniti.

Govoril je namreč o nedostatkih na Goriški gimnaziji. Ti nedostaki in ovire dale bi se pa prav lahko odpravili, ako bi se napravile tam slovenske in italijanske paralele. Minister je, ko se je razpravljalo o srednjih šolah, izrekel načelo, po katerem bi bil pripravljen povsod izvesti premembe, katere bi zahtevali bodisi poslanci ali pa deželni zbori. To načelo je pa vsekako presplošno, da bi mu mi pritrditi zamogli, kajti da bi bile premembe od vseh poslancev ali pa od deželnih zborov odvisne, potem se nam ne bi bilo nadejati, da bi se na Stajerskem, na Koroškem ali pa v Trstu izvršile na našo korist. Uprav glede Gorice pa bi se dalo to načelo — o tem sem prepričan — prav lahko izvesti, kajti koli poslanci toli tudi deželni zbor so z menoj jednih mislij ter si želé teh prememb.

Gospod naučni minister se je glede ljudskih šol izrekel za isto načelo, katero smo mi kot jedino pravo vedno zagovarjali, namreč, da bodi v ljudskih šolah materinščina podlaga pouku. Ako se hoče ravnati po tem načelu, čaka ga na Koroškem mnogo dela, pobrinil se bode lahko za razmere ljudskega šolstva v Trstu in v Gorici, ko se bo šlo za slovensko mladež. Vrnili se bomo sicer k temu predmetu, ko se bo razpravljalo o šolstvu, ali priporočil bi vendar že pri tej priliki gospodu naučnemu ministru, da naj bode posebno kar se tiče predlogov v tej zadevi od strani koroških šolskih

LISTEK.

Šolska slika.

Srbski spisal L. K. Lazarevič. Preložil J. P. Planinski.

II.

(Dalje.)

— S tem zidajte najprej šolo in potem cerkev. Nikarite sramotiti sebe živih niti mene mrtvega niti zidati karkoli. Nikarite začeti, dokler dobro ne premislite, in dokler ne bo dovolj novcev, da se ne osramotite pred svetom. To vam je na duši, zatoorej glejte!

Radi bi izpregovorili, ali beseda jim je obtičala v grlu in samo pokašljejejo.

Pop umolkne in se oddahne, potem pretrgano nadaljuje:

— A moje dete... ostavljam vam je na duši... Bog in duša vam!

Kum Ninko iztegne vrat, se odkašlja malo in izpregovori:

— Čuvali je bomo kot svoje!

Pop nadaljuje:

— Smrtni ljudje smo, nikarite mi šteti v zlo, treba se mi je dobro dogovoriti z vami, ker s potovanja, na katero pojdem, se ne vrača več. Ne daj Bog, smrti ali prepira, kaj bi potem ona, sirota?... Ampak, bratje, prosil bi vas, da ji za vsak slučaj

odredimo mal delež od narodnega imetja.

— Kume, pravi Ninko, tvoje imetje ni majhno, in še jaz bom dodal...

Pop nestrpno zamahne z roko:

— Stojte, niste me razumeli! Jaz nimam svojega imetja, ne daj Bog! Vse je vaše in onega le hrama. Preveč bi ji bilo, ko bi ji samo to določili, kar sem jaz doslej imel. Čemu neki bo dekletu toliko imetja, in Bog vé, čigava bo in v čigave roke pride! Samo pravim, toliko ji odredite, da je ne bodo imeli uprav za siroto in da se bo mogla s čim preživiti, ako bi jo, ne daj Bog, vas kdo... Stojte, da izgovorim! Tako sem jaz zračunal in premislil, da ji odredimo, ako je vaša volja, ta kos zemlje, kjer stoji hiša, in njivo tik nje, ono ograjeno hosto in travnik s studencem. To bodi njeno? Ali vam je prav?

— Kakor Ti ukreneš!

— V skrinjici ima v robci zvezanih šest zlatov in pol, kar ste ji vi podarili, ko se je rodila. To je tudi njeno!

— Božje in njeno!

— E, sedaj mi je, pravi, laglje umreti. Velik kamen se mi je odvalil od srca.

Ali ko se je pop znebil skrbij, odjenjale so tudi bolečine. V mraku se ga je sicer polotila silna

vročina, katera je pa skoro odnehala, in on je trdno zaspal. Probudil se je, ko se je danilo in šel na dvorišče. Mara mu je polivala, da se je umil, in stavec, dasi oslabe, stopa vendar čvrsto preko ulice in gre v cerkev.

Ali njega razdelitev imetja je ostala. In narod še dandanes imenuje tisti travnik s studencem Marin Vir, a hosto z ograjo Marin Šarampov.*) Kdor ne veruje, naj samo vpraša koga iz mojega sela.

Ko minejo tri leta in Mara dovrši tretji razred, pregovori učitelj popa in druge ljudi ter jo zadrži „privatno“ še leto dnij v šoli. Tako pohaja ona četrti razred. Že jo prosijo seljaki, da piše pisma njih sorodnikom, ki so pri vojaki. Tudi popa nadomešča ondu, kjer je treba pisati, napraviti izpisek krstnega lista in take stvari. A učitelj izgubi poleg nje še tisto malo učenega nimbusa, ker je Mara znala istotoliko, kakor on. Seljaki se ne kesajo več, da so jo dali v šolo, a pop povzdiguje oči k nebu, kadar jo pogleda in kadarkoli jo kdo hvali, tekó mu solze, kakor malemu detetu. Čisto se je že postaral, izgubil vid in postal pozabljiv. Spominjam se, da me je vselej prašal, čigav sem, kadarkoli sem mu roko poljubil. (Dalje prib.)

*) Šarampov = jarek. Hosta je bila mlada, zato je bil okoli nje izkopan jarek v znak, da hoste ni smeti sekati. Prel. prip.

oblastev, jako oprezen. (Prav dobro!) Kako utemeljena je previdnost v tem pogledu, dokaže naj napreživ način slučaja, ki se je dogodil v najnovejšem času. Pred kratkim časom je bil za šmohorski okraj na Koroškem imenovan šolski nadzornik. Ta mož se je odlikoval na zadnjem shodu nemške stranke v Celovcu. Bilo je to v jeseni l. 1892. Spravili smo sicer ta shod v tej zbornici že v razgovor ali vseh podrobnosti nismo omenjali. Z ozirom pa na to, kar se je zgodilo, ne morem tega opustiti. List „Freie Stimmen“ je namreč dne 12. novembra 1892. priobčil pesem, s katero se je pozdravil omenjeni shod. Ta pesem se začne s pravljico, kako je prodrli zmaj na Koroško in tam pustošil ter pripoveduje nadalje, kako je zbrano ljudstvo zmaja premagalo. S tem zmajem prispodablja pesem težnje slovenskega koroškega ljudstva ter se na jednom mestu tako-le glasi (bere):

— — — — — „Es ist als wollt'
Nun abermals der giftige Drache wachsen
Im Kärntnerland! — Und Feinde fallen ein,
Ja, Feinde von den Karawanken her!“

In kakor je pozival koroški vojvoda ljudstvo, da premaga zmaja, poziva je pesem, da zatre na novo vzrasti botečo zmajsko zalego tako-le (bere):

— — — — — Vernichtung muss ihm werden
Dem Drachenwurm, der wied'rum wachsen will!
Zermalnen muss der Kärntner ihn, das merket,
Zermalnen, ja! ehvor er gross geworden!

Tako se piše na Koroškem o slovenskem domačem ljudstvu. Usojam si opomniti, da ne bi prišel na svitlo ta časnikarski eksces, ko bi imel jaz kot državni pravdnik o njem soditi. (Pritrjevanje!) Kakor rečeno, omenjali smo reči, ki so se godile na tem shodu nemške stranke, ne da bi bili omenjali vseh, ali oziraje se na to, da je postal takšen pesnik okrajni šolski nadzornik na Koroškem (Čujte! Čujte!) ne morem tega več opustiti. Imenovan je bil za šmohorski okraj, v katerem živi 10.000 prebivalcev in sicer 5000 Nemcev in 5000 Slovencev. Možu je dana torej zdaj prilika, da „etre“ polovico prebivalstva v tem okraju. Kako bode tak mož svojo delavnost razvijal pri šolski mladini, osebno mej slovenskimi učenci, kaže nam zgorej omenjena pesem, katera nam v preživem svitu osvetljuje učiteljske in šolske razmere. Kakor sem že omenil, se bode o tej stvari še nadalje govorilo, ko pride na vrsto razprava o proračunu naučnega ministerstva, s zdelo se mi je umestno, ministerstvo že zdaj na ta slučaj opozoriti, kajti domnevam si, da ni bilo o prošlosti tega moža poučeno, ko ga je imenovalo. Ta izgovor bi bil morebiti večjaven za naučno ministerstvo, nikdar pa za lokalno šolsko oblast, kajti upravi ne verjetno je, da ne bi ona, ki ga je predlagala za šolskega nadzornika, ničesar ne vedela o teh dogodkih in moževi prošlosti.

Ga vortilo se je pri posvetovanju o proračunu tudi o ju stičnih zadevah in ponudila se nam je priložnost, št aviti na gosp. pravosodnega ministra nekoliko vprašanj v proračunskem odseku, na katera nam je tudi odgovoril. Gospod pravosodni minister je v proračunskem odseku sam priznal, da se sodnijska oblast va nikakor ne poslužuje slovensčine v isti meri, kakor to zahtevajo razmere in pa ljudski blagor. Kazalo se je posebno nato, da se odreka slovenski mu jeziku pravica in to že 44 let sem, katera ji pristuje po 27tem členu pravilnika za najvišje sodišče, pravica namreč, da mora najvišje sodišče razsodbo ne le v nemškem, ampak tudi v slovenskem jeziku izdati, ako so razje sodnijske oblasti razpravljale o tej stvari v slovenskem jeziku. In niti najmanjši razlog ne govori za to, da se postopa tako, kakor se je doslej postopalo; kajti ako je bil jezik sposoben, da se zamogle v njem razpravljati nižje instance — in to je slovenski jezik bil, kakor je večletna poskušnja pokazala — potem je moral sposoben biti tudi za uradovanje višjih oblastij, saj vendar ne govore in ne pišejo te drugega jezika kakor prve instance; na drugi strani more se pa s pomočjo prestavljavcev vse to vršiti. Zato pa ne morem umeti, zakaj se slovenskemu jeziku to odreka, kar je za druge jezike kakor v najnovejšem času za hrvatski jezik dovoljeno. Tržaška višja nadsodnija je, kakor z zadovoljstvom konstatujem, tudi že tako uvela, da izdaja svoje razsodbe samo v slovenskem jeziku in uverjen sem, da bode visoka justična uprava tudi Graško nadsodnijo k temu pravila, ako bi sama ob sebi tega ne storila.

Pri razpravi o justični upravi bil je govor tudi o porotah osebno pa o onih na Primorskem. Gospoda moja! Mi ne bomo nikdar dopustili in se bomo temu vedno upirali, da bi v delih, kjer

prebiva ogromna večina Slovanov, sodniki sodili, ki so nevedsti) zatočenčevega jezika in jezika priče, o čemur se moramo baš v Primorji pritoževati. V teh slučajih posluhuje se nič kaj zanesljivih nepopolnih in izvanrednih pripomočkov, namreč tolmačev. O takih in enakih slučajih se je že večkrat govorilo, pa saj se dajo tudi po obstoječih predpisih gledé sestave porotniških list odpraviti ti nedostaki. Mi se ne pritožujemo zato, ker so porotniki Italijani, naj le bodo Italijani, to nas malo moti, ali razumijo naj tudi zatočenca in priče. Pri tem nas vodi le v prvi vrsti korist pravičnega in zanesljivega sodstva. Poleg tega se pa tudi užaljene čutimo, da so, kakor sem že omenil, take razmere mogoče na Primorskem, kjer žive Slovani v veliki večini.

Temu je pritrdil tudi neki pravnik, ki spada k levici te zbornice in je tudi v proračunskem odseku izrecno priznal, da morajo biti take razmere odstranjene, in sicer, ako bi drugače ne šlo, celo s tem, da se spremeni zakon. Ta pravnik je bil poslanec dr. Menger, zato pa mislim, da nima tudi koalicija najmanjšega uzroka dopustiti, da se take nečuvnosti še nadalje godé

(Konec prih.)

Državni zbor.

Na Dunaji, 16. aprila.

V današnji seji poslanske zbornice se je naš pravosodni minister grof Schönborn prepiral, da nima mej poslanci nikakih simpatij. Celo neki konservativci so ga pustili na cedilu. Reči se sme, da je dobil rezek odgovor na svoje pojasnilo glede najnovejšega, konfiskacijske prakso postružodega ukaza. Nemški nacijsonelec dr. Hofman-Wellenhof je govoril vsem poštenim poslancem iz srca, ko je predlagal, naj se o ministrovem odgovoru v tej stvari začne debata. Ta predlog se je odklonil. Levica je bila proti njemu, češ, da pride itak proračun pravosodnega ministerstva v kratkem v razpravo in da pri razpravi o odgovoru na kako interpelacijo ni dopuščeno kaj predlagati. V imenu levice je posl. dr. Russ te nagibe navedel, rekši, da je ministrov ukaz naredil na levičarje kaj neugoden utis. Zahteval je, naj tiskovni odsek čim prej reši Pacakov predlog gledé konfiskacijske prakse, za kar je posl. dr. Pacak nasvetoval, naj se tiskovnemu odseku naroči, da o tej stvari tekom osmih dni poroča. Predlog Pacakov je bil vzprejet, na kar je dr. Kopp za sredo, dné 18. t. m. sklical člane tiskovnega odseka na sejo. Pravosodni minister ni prikrival svoje jeze, da se je Pacakov predlog vzprejel in v coulirjih se je celo govorilo, da misli grof Schönborn odstopiti, češ, da je dobil formalno nezaupnico. — Po tem prizoru, ki je obujal veliko senzacijo, nadaljevala se je razprava o državnem proračunu. Ko se je rešil proračun ministerstva notranjih del, pri kateri priliki se je neumorni dr. Ferjančič krepko potegoval za koristi svojega volilnega okraja, začela se je razprava o zakonu glede zglaševanja črnovojnikov. Evo poročila o tej seji.

Začetkom seje predlaga posl. dr. Hofman-Wellenhof, naj se o ministrovem odgovoru glede najnovejšega ukaza radi konfiskacijske prakse začne razprava, posl. dr. Kronawetter pa zahteva, naj se konstatuje razmerje glasov. Zbornica odkloni stavljeni predlog z 79 proti 30 glasom. Posl. dr. Russ pravi, da je ministrov odgovor tudi na njegovo stranko naredil jako neugoden utis, glasovala pa je zoper predlog, naj se otvori debata, zatagadelj, ker pri taki debati ni smeti staviti kakenga predloga in ker bode pri razpravi o proračunu pravosodnega ministerstva prilika, o tej stvari govoriti in tudi kake resolucije nasvetovati. Želimo pa, da se hitro premeni zakon, ki dovoljuje take interpretacije, in želimo zato, naj bi tiskovni odsek dotične predloge čim prej rešil. Zato vprašam načelnika tiskovnega odseka, ali misli v kratkem sklicati odsek, da se reši ta stvar. — Predsednik naznani, da je načelnik tiskovnega odseka odsoten, posl. dr. Pacak pa pravi, da je koj, ko se je začelo na Češkem delovati po ministrovih načelih, stavljal nujni predlog, naj se dotični zakon premeni. Takrat je levica glasovala zoper nujnost. Veseliti se smemo, da je zdaj drugega mnenja, naj torej pritrdi predlogu: Tiskovni odsek naj o tem priprostem zakonskem načrtu poroča tekom osmih dni. — Predlog se je vzprejel. Proti njemu so glasovali samo poljski in neki konservativni poslanci.

Zbornica je potem prestopila na dnevni red in nadaljevala razpravo o proračunu ministerstva notranjih del. Posl. Kaftan govori stvarno in

temeljito o potrebi vodnih zgradb, zlasti o napravi kanalov, posl. Potoczek govori o potrebni regulaciji rek v Gališki, posl. Formanek pa o regulaciji rek na Češkem. Vsem trem odgovarja vladni zastopnik Rotky. Nadalje govori o isti stvari posl. Kaiser, posl. Splačič pa priporoča resolucijo glede vodnih zgradb na Primorskem. Posl. dr. Ferjančič se poteguje krepko za preložitve „Repne doline“ in „Repnega Klanca“ v Hrašici ter podpira toplo prošnjo, katero se svoj čas prizadete občine isročile vladi po svojem poslancu. Ko so se poslanci Plass, Spann, Kulp in Rammer govorili o cestnih zadevah, vzprejele so se te proračunske točke in se je začela razprava o zakonu glede zglaševanja črnovojnikov.

Posl. dr. Promber kot poročevalec je povdarjal, da je odsek skušal olajšati prebivalstvu to novo breme in je predlagal, naj se zakon vzprejme. Posl. dr. Pacak je predlagal, naj se zakon odkloni. Rekel je mej drugim: Celo „Neue Freie Presse“ priznava, da ima sedanja vlada iste tendence, kakor prejšnja. S tem zakonom se bodo občinam naložila nova bremena. Vlada se ne drži načela „Vse za prebivalstvo“ ampak načela „Vse za vojsko“. Ko je šlo za neposredne volitve v kmetakih občinah, se je reklo, da bi evidencija volilcev delala občinam mnogo sitnostij. Kadar gre za vojsko, se nihče za to ne zmeni. Predloga tudi ne soglašajo z načelom svobodne selitve in nalaga zlasti kmetakemu prebivalstvu neznosnih bremen. Posl. Popowski se je potegoval za predlogo, posl. Kaiser pa je napovedal, da misli predlagati, naj se v inozemstvu živčim črnovojnikom dovoli pismeno zglaševanje. Posl. grof Hompesch je govoril za predlogo, posl. dr. Samanek pa proti njej.

Prihodaja seja v sredo.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 17. aprila.

Senzacionalna vest.

Glasilo madjarske neodvisne stranke „Magyarország“ javlja, da se namerava cesar Franc Jožef odpovedati kroni in izročiti vladu mlajšim rokam. Rečeni list trdi, da mu je došla ta vest iz zanesljivega Dunajskega vira in pristavlja, da dokazuje to, da je cesar resno užaljen valed dogodeb na Madjarskem. Peštanski in Dunajski listi niso te vesti z nobeno besedo omenili, niti vladni listi niti neodvisni, valed cesar je pač upravičeno domnevati, da si je „Magyarország“ vso stvar izmislil, ali pa pretiral.

Pravosodni minister in Mladočeht.

Ker je drž. pravdnštvo konfiskovalo „Narodne Listy“ zaradi govorov, katere sta Vašaty in Březnovský v drž. zboru govorila v češkem jeziku, posvetovali se bodo zaupni možje mladočeške stranke, bi-li ne kazalo predlagati v drž. zboru, naj se pravosodni minister grof Schönborn toži radi kršenja ustave.

Hrvatska opozicija.

Včeraj smo zabeležili vest, katero je prinesla „Neue Freie Presse“, da se namreč utegne razbiti nameravana fuzija obeh hrvatskih opozicijskih strank. Današnji hrvatski listi potrjujejo deloma to vest. Pododbor, kateri je eksekutivni komitej obeh strank pooblastil, da izdela vkupni program, je svojo nalogo povoljno rešil. Program je bil vzprejet, samo gledé vkupnega imena ni prišlo do porazumljenja. Člani stranke prava so zahtevali, naj se imenuje zjedinjena opozicija „Stranka prava“, dotim so člani neodvisne stranke zahtevali, naj se določi ime „Hrvatska stranka“ ali pa „Zedinjena državno-pravna stranka“, predsednik odbora dr. Bresztyenszky pa je predlagal ime „Hrvatska stranka prava“, kateremu imenu pa sta se uprli zastopnika neodvisne stranke. — Iz vsega srca želimo, da se vzlic tem zaprekam doseže porazumljenje. Saj bi pa bilo tudi prežalostno, ko bi se razbilo zedinjenje, od katerega smo pričakovali, da bo začetek novi srečni dobi v Hrvatski.

Madjarska provokacija.

Glasilo luteranskih elementov madjarske neodvisne stranke, „Egyetertés“ javlja, da se ta stranka ne misli odreči svoji tirjati, naj se inartikulirajo pokojnega Kossutha zasluge za domovino, nego da bo to tirjatev vzprejela celo v svoj program, ne glede na čas, kdaj jo bode moči realizovati. Rečeni list je tudi tako odkritorčen, da prizna, da uzrok temu postopanju ni pijeteta napram pokojnemu Kossuthu, ampak to, da je za tak sklep potrebno odobrenje nositelja krone. — Če to ni predrzna provokacija, potem ne vemo, kaj naj se tako imenuje.

Vnanje države.

Jezuiti na Nemškem.

Minolo soboto razpravljajal je nemški državni zbor o predlogu, naj se jezuitom dovoli, da se zopet

naselijo na Nemškem. Privrženci tega predloga so jezuiti zagovarjali kot koristen red, ki ni državi nevaren, dočim so nasprotniki trdili, da so jezuiti po svoji organizaciji, tendenci in zgodovini nevarni državi in notranjemu miru. V imenu socializmov je rekel Liebknecht, da se njegova stranka jezuitov ne boji. Pri glasovanju se je vzprejel predlog, naj se jezuiti dovolijo naseliti na Nemškem, s 168 proti 145 glasom. Za predlog so glasovali socialisti in odločili. Njim se imajo torej jezuiti zahvaliti za to pridobitev.

Anarhisti.

Londonška policija zasledila je v soboto italijanskega anarhista Boltija in dobila pri njem izvršeno narejeno bombo. Pri hišni preiskavi našla je mnogo kemikalij in pisem, po katerih je zasledila celo krdo doslej neznanih anarhistov, ki so pripravljali nov atentat, ki bi se imel zgoditi v Londonu. Bolti je bil prijatelj anarhista Bourdina, ki je poskušal atentat v Greenwichu, pa pri tisti priliki sam po-nebrečl.

Domače stvari.

Ivan Tomšič †.

Pri sklepu lista smo izvedeli, da je danes umrl v Ljubljani gospod Ivan Tomšič, c. kr. vadnični učitelj, okrajni šolski nadzornik za okolico Ljubljansko, občinski svetnik in imetelj zlatega zaslužnega križca, rojen l. 1838 v Vinici. Pokojnik je bil vse svoje življenje odličen rodoljub in učitelj in si je kot pisatelj in poseben urednik „Vrtca“ pridobil neveljavih zaslug in častno mesto v slovenski književnosti. Slava njegovemu spominu!

— (Kako gospod Prosenec popravlja.) Letá gospod nam je v soboto število pisal: „Res je, da sem bil tudi jaz dne 11. t. m. k razgovoru v predstoječih dopolnilnih volitvah k Maliču povabljen, res je tudi, da sem se te temu pozivu odzval itd.“ — Gospod Prosenec bil je torej povabljen, in če bi se dotični aranžerji nanj spomnili ne bili, bi mož k Maliču niti prišel ne bil! Tako pride časih nedolžni v nesrečo, da sam ne ve kdaj! Sedaj pa nam je predložil neki gospod, ki niti volilec ni, dve karti, iz kojih je natančno razvidno, kdo je vabil, in kdo je bil vabljen. Dotični gospod je prejel ti karti — ki sta mej somišljeniki cirkulirali — ter prišel k Maliču v dobri veri, da se bode o Ljubljanski požarni brambi kaj razpravljalo. Prva, gospodu Josipu C. Gerberju pisana karta slove: „Euer Wohlgeboren. Behufs Besprechung in bewusster Angelegenheit ist heute 8 Uhr Abends Zusammenkunft Hotel Stadt Wien (Sommeralon). Bitte bestimmt zu erscheinen und auch Herrn Ahtschin, Doberlet, Dreise überhaupt alle Ihre Gesinnungsgenossen hiezu einzuladen. Hochachtung: Josip Prosenec, Perhauz m/p. Vidi: Gerber.“ — Ta Prosenčev dekret romal je potem od somišljenika do somišljenika in sicer v družbi s sledečo, po J. C. Gerberji pisano karto: „Euer Wohlgeboren! Bitte gütigst zu erscheinen, wie beiliegende Visit Carte lautet. (Es hat Interesse für die Feuerwehr.) Mit Gruss.“ — Sedaj vidimo, kako se v Ljubljani na najprimitivnejši način politične zveze kujejo! Hohenwart te komitacije hotel je postati gospod Josip Prosenec, ki je vse lepo prišel in aranžiral. Pomagala sta mu Gerber in Perhauz, in da se je več tičkov na limanice zvalilo, dostavilo se je: „Es hat Interesse für die Feuerwehr.“ Dobro pa je, če se ne pozabi, da so se te nezdrave agitacije udeležili pred vsem prve glave naše požarne brambe, ki je do sedaj ravno pri mestnem zastopu dobivala vso mogočo podporo. Kako pravi Latinec: „et meminisse juvat!“ Gospodu Prosenecu pa na srce pokladamo, da naj nikar ne obupa. Prvi „koalicijski“ poskus se mu je sicer po-nebrečl, ali drugi, ali tretji se mu bode — pri njegovi državniški spretnosti — gotovo posrečl!

— (K volilnemu gibanju.) Gosp. Fran Ban v Ljubljani nam piše: „Da se ne bode v izvestnih nepoučenih krogih osobito po deželi napačno tolmačl dostavek uredništva v notici „Čemu se skrivate?“ v 83. št. v, izjavljam, da se meni ni treba skrivati za komurkoli in tudi ne sramovati, ker se nisem udeležl razgovorov o kakem kompromisu mej meščanskim odborom in nemškimi nacionalci. Pač pa sem nasprotno na čelu odbora konservativnega obrtnega društva podal se v javni lokal ter ondi prečlital navzočim Nemcem resolucijo, katera se odločno izreka proti kakršni si bode zvezi z narodnimi nasprotniki. Ker pa sodim, da mali obrtnik mora biti načelno konservativen, ako se hoče izogniti pogianu, torej ločim pojma konservativec in

klerikalec istotako kot naprednjak in radikalec. Da so obrtniki Ljubljanski edini kot drugod, ne trebali bi pomoči niti te niti one stranke.“ Priobčlili smo to pismo, da dokažemo svojo dobro voljo, prečluditi pa se ne moremo, da g. Ban v tem slučaju nikakor neče biti prišlaš klerikalne stranke, ampak boče veljati kot neodvisen konservativen obrtnik. Ker pa je za občinstvo povsem irelevantno, kako ulogo je hotel g. Ban pri sedanjih občinskih volitvah igrati, ga prosimo v njegovem interesu, naj nam nikari več ne depisuje, ker „Čis je denar, posebno pri malem obrtniku“, kakor je pisal te dni g. Regali v „Slovencu“!

— (Nov kazenski zagovornik) v področji Graškega nadsodišča je gospod dr. Danilo Majaron, ki se je včeraj povrnil z Dunaja za stalno v Ljubljano.

— (Za „Narodni dom“) v Ljubljani izročl je uredništvu našega lista: Neimenovanec v Ljubljani 10 kron. — Živio!

— (Vreme.) Nebo se je naposled vendar usmililo izsušene zemlje in poslalo nekoliko okrepčujočega dežja, po katerem že tako dolgo zdihujejo kmetovalci. Dozdaj ga je pa bilo še premalo, ker je komaj dobro poškrppl žejno zemljo. Popoldne začelo je nekoliko izdatneje deževati in se je nadejati, da bode konečno izpolnjena želja poljedelcev ter da prestane suša, vsled katere so v nekaterih krajih že trpeli prav čutno pomanjkanje vode.

— (Požar.) V soboto zvečer nastal je v vasi Kozarje pri Dobrovi požar, kateri je posestniku Janezu Koširju uničl hišo z vsemi gospodarskimi poslopji vred, sosedu njegovemu Francetu Marinki pa je pogorel le hlev, dočim se je Viški požarni brambi, ki je kmalu prihitela na pomoč, posrečllo, rešiti ostala poslopja ter udušiti ogenj. Škoda je znatna. Pogorela poslopja bila so pri Graški vzajemni zavarovalnici osigurana za 600 goldinarjev.

— (Dolenjska železnica.) K notici o otvoritvi proge Grosuplje-Novo Mesto, katero smo prijavlili te dni, nam je še dodati, da bode to glavna proga. Iz Ljubljane v Novo Mesto in nazaj se bodo torej vozili potniki naravnost. Potniki v Kočevje in nazaj pa bodo morali prese-dati na Grosupljem.

— (Nova ženska podružnica sv. Cirila in Metoda) se snuje v Krškem. Na čelu osnovalnemu odboru vrlih narodnih dam je gospa Pfeiferjeva. Naj bi našle mnogo posnemovalk v tucih krajih, kjer še ni jedrskih podružnic.

— (Na korist pogorelcem na Zajčjem Vrhu) priredila je Novomeška čitalnica v nedeljo koncert, ki je obsezel petje, tamburanje in gledališko igro „Štampilbar mlajši“. Naklonila se je s tem ubogim pogorelcem primerna podpora.

— (Redka prikazen.) Na Straži pri Novem Mestu nahajala se je — kakor poročajo „Dol. Novice“ — že dné 8. t. m. na brajdi posestnika g. Jakoba Jakšeta 10 centimetrov dolga trtna mladica s tremi grozdiči.

— (Veselica pevskega društva v Šturji) se je zarad požara, ki je uničl predilnico v Ajdovščini, preložil na nedoločen čas. Večina članov pevskega društva v Šturji je namreč prizadeta po tej katastrofi. Gotovo bi bilo umestno, če se veselica izvrši namestu za prvotni namen, na korist prizadetim rodbinam ubozih delavcev, ki so zdaj brez vsacega zaslužka.

— (Prememba posesti.) Premogokope na Pečovniku pri Celji prevzela je družba „Bohemia“.

— (Zgradba nove cerkve v Mariboru) dobro napreduje. Koj po Veliki noči se je pričelo zopet delati, vreme je izredno ugodno. Ako bodo denarna sredstva pripuščala, bode mogoče spraviti še letos cerkev pod streho.

— (Akad. društvo „Triglav“) priredi v sredo, 18. aprila svoje prvo javno redno zborovanje s sledečim vzporedom: 1.) Čtanje zapisnika. 2.) Poročilo o. b. boro. 3.) Poročilo odstopajočega odbora. a) tajnikovo, b) blagajnikovo, c) knjižničarjevo, d) gospodarjevo. 4.) Volitev revizorjev. 5.) Volitev predsednika. 6.) Volitev novega odbora. 7.) Slučaj-nosti. Lokal: H. tel zum goldenen Ross. Začetek ob 8. uri zvečer.

— (Ježa za vajo.) Frekventanti pehotne ekvitanje v Trstu bode jezdili od 23. do 27. dne t. m. pod vodstvom jezdarja učitelja nadporočnika Eggeda od 8. husarskega polka iz Trsta preko Vipave, Gornje Idrije in Žirov v Ljubljano in zopet nazaj, da si pridobe potrebna praktična skušenost za daljše ježe.

— (Umrli je) v Trstu v bolnici policijski agent Josip Kren, ki se je — kakor znano — nedavno ustrelil na pokopališči dvakrat v glavo.

— (Hrvatska tambura v Aziji.) Kakor poročajo „Hrvatska“, naročl je g. Anton Jordan, ki se je prostovoljno prijavl k francoski vojski v Tonkingu, iz Siska tambure za mali tamburaški zbor, ki ga boče tam ustanoviti v Tuvenguanu v Indo-Chini. Torej ne samo v Berlinu in v Parizu, nego tudi v oddaljeni Aziji bode hrvatska tambura slavila slavje. List iz Tuvengua do Siska potrebuje kakih 7 tednov, torej bodo poslano tambure potrebovale blizu 2 meseca, da dospajo na svoje mesto.

Slovinci in Slovenke! ne zabite družbe sv. Cirila in Metoda!

Razne vesti.

* (Slovenske novosti.) Ruska sinoda je poslala te dni stolni cerkvi na Cetinju dragoceno evangelijsko knjigo s pismom Peterburškega metropolita črnogorskemu metropolitu. V pismu pravi metropolit, da je pravoslavje najmočnejši ščit slovanstvu in da bode poslana knjiga znak tesne zveze mej Rusijo in Črnogoro, sorodnima po krvi in jeziku in po veri. — Bolgarskih časopisov izhaja zdaj 76 in sicer 29 v Sofiji, 10 v Plovdivu, 6 v Ruščuku, 5 v Jambolu, 4 v Varni, po 3 v Šumli in Slivni, po 2 v Carigradu, Samokovu in v Silistriji, po 1 v 12 drugih krajih. Političnih je 23, mej njimi samo 2 dnevnika v Sofiji in Plovdivu, večinoma opozicijskih in dobra četrtina socialističnih. Leposlovnih in znanstvenih je 16, službenih 8, gospodarskih 4, pedagoških 4, vojaški 3, pravoznanstveni 3, za mladino 2, trgovska 2, za bogoslovje 1, za vinorej 1, raznih 10. Poslednja leta se je število izdatno pomnožilo. — V Pragi skuša nemško društvo delati razne ovire proti samočeškim uličnim napisom. Dalo je celo na nekaterih hišah napraviti nemško-češke napise. Mestni svet bode pa menda vedel varovati svoje pravice proti takemu posezavanju v občinske zadeve.

* (Obsodba.) V Pragi je bil obsojen 22letni mizarški pomočnik Fran Dušek na petmesečni zapor, ker je namazal s črnilom cesarskega orla na neki poštni nabiralnici.

* (Snežni zameti.) Na obalah atlantiškega oceana bili so te dni silni snežni viharji. Po nekaterih krajih zapadel je sneg na dva metra visoko.

* (Sto in dvajset konj zgorelo.) V Baltimoreu v severni Ameriki zgorelo je v nekem velikem blevu 120 dragocenih konj. Škoda se računa na 400.000 dolarjev, ali blizu milijon goldinarjev po našem denarju.

* (Tužne razmere delavcev v Ameriki.) Iz Chicago se brzojavlja, da je tam nad 10.000 delavcev, ki nimajo nikakoršnega zaslužka. Celu v kaznilnicah nabirajo jetniki za stradajoče delavce.

Brzjavke.

Dunaj 17. aprila. Pravosodni minister grof Schönborn je bil po včerajšnjem glasovanju o njegovem konfiskacijsko prakso zadevajočem ukazu močno iritiran. Tudi drugi ministri so bili presenečeni in so se takoj sešli na posvetovanje, ki je trajalo dlje časa. Sodi se, da ostane Schönborn na svojem mestu.

Dunaj 17. aprila. Z ozirom na včerajšnji sklep poslanske zbornice glede ministerskega ukaza o naznanjevanju uzrokov pri konfiskaciji, javljajo oficijozni listi, da pravosodni minister s tem ukazom ni hotel utesniti pičle tiskovne svobode, češ, da doslej v tem ožiru sploh ni bilo nikake določbe in je bilo pristojnim oblastvom na voljo dano, če hočejo prizadetim listom naznaniti uzrok konfiskacije ali ne, dočim se jim to s tem ukazom naroča izrecno, zajedno pa se določajo nekatere izjeme.

Dunaj 17. aprila. Včeraj se je zbralo 10.000 mizarških pomočnikov. Sklenili so, danes začeti štrajk, kar se je tudi zgodilo. Vsled tega štrajka ni mogoče otvoriti razstave v „Rotundi“ dne 20. t. m.

Beligrad 17. aprila. Bivši ministerski predsednik Simić pride zopet kot poslanik na Dunaj.

Rim 17. aprila. Posl. Rossi je predlagal, naj se postavi poročilo finančnega odseka o vladnih finančnih predlogah na dnevni red takoko se reši proračun ministerstva javnih zgradb. Crispi se je predlogu odločno upiral, vsled česar je Rossi svoj predlog umaknil. Debata je bila jako živahna.

Lastnina in tisk „Národne Tiskarne“.